

Antoni Bassas

“Catalunya ha de superar el pessimisme mediàtic, perquè la nostra és una història d'èxit”

Antoni Bassas ha estat líder de la ràdio a Catalunya durant catorze anys amb el programa *El matí de Catalunya Ràdio*. Des de la revista d'Òmnium, vam encarregar al president de la Fundació Escacc, Àlex Gutiérrez, que entrevistés el popular periodista per tal d'establir una panoràmica sobre quin és l'estat actual de l'espai català de comunicació a partir de la seva experiència al davant del magazín capdavanter del dial.

Per Àlex Gutiérrez
Fotografies Jordi Mota

–Catalunya necessita uns mitjans públics tan potents com els projectats l'any 1983?

–Necessita mitjans públics, segur. No hi ha cap societat que pugui fiar al mercat un bé tan preuat com és la informació, la credibilitat i la pluralitat. El mercat té la seva pròpia dinàmica i ja hem vist, per exemple, cap a on tendeix la televisió: en alguns casos hi ha banalitat, en altres, propaganda en forma d'informació... Per tant, els necessitem. I és veritat que a Catalunya hi ha hagut una sobrerrepresentació dels mitjans públics: en tenim de locals, de la Diputació, de la Generalitat i de l'Estat. Això és un excés que cal reordenar, però si d'aquests mitjans n'hi ha que tenen sentit, m'atreviria a dir que són els de la Corporació i els locals. En tot cas, els mitjans de comunicació en català estatals haurien d'emetre per tot Espanya. Hi ha un dèficit de presència del català a Espanya que segurament es podria vehicular justament a través d'un canal estatal.

–Ha detectat durant aquests darrers anys una voluntat d'afeblir la força de Catalunya Ràdio per part de sectors polítics, socials o mediàtics?

–Jo el que he captat sempre, a tot arreu, però més en els públics que en els privats, és un intent

d'imposar i controlar el relat, un intent d'aparèixer-hi constantment. De vegades no importa fent què. Tanta presència podria ser contraproductiu, però tant és, la qüestió és aparèixer. El poder polític i el poder econòmic volen controlar el relat de la seva presència en l'esfera pública i, en aquest cas, és normal que els mitjans públics de Catalunya, per la seva enorme difusió i capacitat de penetració en la societat, siguin objecte d'especial interès seu.

–No em referia tant a l'intent de condicionar la línia informativa com a la voluntat, directament, de desactivar-ne la força.

–Ah, no. Fins ara, no. Jo el que he vist fins ara és que Catalunya Ràdio va començar fa 25 anys i, en aquests moments, al voltant d'aquest grup hi ha quatre canals i no un com al principi. He vist que TV3 va començar sent una emissió d'unes franges horàries i avui emet 24 hores, té un segon canal i un tercer canal de notícies 24 hores, amb presència internacional, i té també una pàgina web. Si de cas, l'única voluntat d'afeblir-nos prové del sector privat. Fa molt de temps que escoltem la cantarella del sector privat –comprensible, però absolutament interessada–, que demana que desaparegui la publicitat dels mitjans públics. Aquests sí que els volen afeblir, els mitjans públics.

–Des de la seva marxa ha rebut ofertes del sector privat radiofònic?

–Hi ha ofertes que sempre són sobre la taula, però en aquests moments si la pregunta és exactament per què m'he decidit per la corresponsalia de TV3, diré que jo tenia la clara convicció que hi havia una etapa de la meua vida que s'havia acabat i que no tenia gaire sentit anar-la a repetir en una altra banda. Primer, perquè havia tingut catorze anys per tirar endavant un projecte i em semblaven suficients. I, després, perquè jo vinc de l'entreteniment televisiu, de la informació esportiva... He estat fent informació de caràcter

“En aquests moments, a Catalunya, sobren prescriptors de pessimisme i falta el coratge d'una societat jove que es digui a si mateixa que mai no ha deixat de ser l'hora.”

EL PERFIL

“Bassas, guapo!” Qui crida això no és una paradista de la Boqueria sinó un grup d’adolescents que estan a la porta del Teatre Victòria. Pocs metres més enllà, una dona li agafa el braç, mentre li diu que el troben molt a faltar, a casa. Altres senzillament miren. Es fa palpable la popularitat d’Antoni Bassas, amb qui durant catorze anys la major part de catalans s’ha alçat del llit amb el seu enèrgic i vital “Bon dia, Catalunya”. Habitualment en el paper d’entrevistador, quan adopta el rol d’entrevistat resulta inevitable veure’l lleugerament a la defensiva, sense abandonar la bonhomia que traspuava en antena però amb un punt de distància

mentre respon. Més que deixar-se endur pel diàleg, Bassas elabora el discurs en directe; al capdavant, d’això es tracta en una entrevista. Serà fàcil editar-la, aquesta. Observa també el fotògraf i li transmet indicacions sobre la llum, els angles, les possibilitats del fons... És hiperconscient de la imatge que dona –ho atribueix al seu pas per televisió quan li ho comento– i sap fixar la seva posició sobre les condicions de l’entrevista amb tanta amabilitat com fermesa. No defuig cap tema, tanmateix; senzillament no vol encallar-se en les circumstàncies de la seva marxa de Catalunya Ràdio. És el Bassas: sempre endavant.

general els darrers anys, però ara m'especialitzaré en internacional. Aquesta és la constant en la meua vida: intentar fer coses diferents tant com he pogut. No vull ser només un periodista que només sap fer un programa al matí; vull fer altres coses. Quan es va acabar *El matí de Catalunya Ràdio* molta gent em va dir "allà on vagi vostè, el seguiré". Això és molt afalagador, però podia tenir un perill, que és el que jo vull evitar de totes totes: no vull, en la mesura que sigui possible, actuar per despit, no vull actuar com a reacció. Jo no sóc un reactiu, jo sóc un actiu.

—En tot cas, hi ha una certa militància seva en els mitjans públics de la Corporació?

—No, no, no. El que hi ha és sentit professional. És senzill: la Corporació és el grup de comunicació més potent a Catalunya, i per mi treballar en català és una opció, una opció volguda. Jo vaig començar a treballar a Ràdio Televisió Espanyola, a Ràdio Joventut, d'allà vaig saltar a la Ser, a Ràdio Barcelona, i vaig passar-hi a fer el futbol en català amb el Puyal. Si aleshores hagués posat més l'èmfasi en determinats aspectes de la informació esportiva, jo hauria acabat potser presentant *El carrusel deportivo* o anant als mundials a cantar els gols d'Espanya. No és que em semblava malament; senzillament no va ser la meua opció, des de molt jove. Aleshores, quin era el marc on aquest desig podia tenir millor representació, o més mitjans? La Corporació.

—Considera que un periodista que avui opti per limitar-se a exercir en mitjans en català té les possibilitats severament limitades?

—No, al contrari, hi ha més mitjans que mai, per no dir que un mateix pot crear un mitjà a Internet. Una altra cosa són les dificultats objectives d'un mercat laboral que ens castiga a tots. Jo recordo que, quan anava a la facultat, la frase que em repetien els professors era —i parlo de fa trenta anys— "la universitat és una fàbrica d'aturats". El català com a llengua té limitacions de mercat, per qüestions demogràfiques, però no té les possibilitats severament limitades, al contrari. Som una societat que tenim una quantitat enorme d'instruments al nostre abast, i a títol individual, per poc que una persona pugui disposar amb més o menys facilitat del seu talent, les possibilitats són immenses. Jo, mirant bé qui ha arribat lluny al meu voltant, observo orígens humils, moltíssimes hores de feina, supeditació de la vida personal de vegades als aspectes professionals, optimisme i ganes de fer coses. Això és a l'abast de qualsevol. Em sembla que ja és hora de deixar de parlar de limitacions. Patim un excés de diagnòstics negatius sobre Catalunya, quan el país és fonamentalment una història d'èxit. Catalunya tenia tots els números per haver desaparegut. Ho han intentat moltes vegades en els últims tres segles, i aquí estem. El diagnòstic negatiu no serveix de res si a continuació no se l'acompanya d'una acció positiva i decidida. En aquests moments, a Catalunya, sobren prescriptors de pessimisme i falta el coratge d'una societat jove que es digui a si mateixa "mai no ha

deixat de ser l'hora, i ara també ho és, per tant”.

–El seu programa es caracteritzava, de fet, per un optimisme vitalista.

–És que morirem per un atac de diagnosi. M'agrada molt que hagi notat, no exactament l'optimisme, però sí la voluntat constitutiva i el vitalisme que hi havia cada matí. És que per mi... Jo miro el món des del primer món, i això és un avantatge. Per què hem d'estar tan absolutament presos dels diagnòstics pessimistes quan el que ens passa cada matí quan ens llevem és que surt aigua de la dutxa i a més a més surt calenta? No és prou motiu ja això per començar una miqueta bé el dia?

–Per tant, era conscient d'aquesta necessitat d'exemplificar el país al matí?

–De manera absoluta. Volia dir-li al país: “escolta, hi ha molts motius per començar de manera optimista.” Catalunya ha de superar el pessimisme mediàtic, perquè la nostra és una història d'èxit.

–Optimisme també des del punt de vista nacional...

–Sí, sí, però no només un optimisme voluntarista i cec, que nega la realitat. És un optimisme basat en la realitat de dir, que nosaltres som amos del nostre propi país, que serem el que nosaltres voldrem. Això és indiscutible i segurament no és només una qüestió de caràcter, sinó també una qüestió de confiança en el futur. Suposo que si tens fills és molt difícil deixar-te vèncer pel pessimisme, perquè veus la llavor del futur a casa teva.

–És una qüestió de fe?

–No, és una qüestió de voluntat.

–En tot cas i tornant al present, Catalunya com a país té molts actius, però el victimisme sembla ja una cosa indissoluble del tarannà nacional.

–Sí, hi ha una falta molt gran de confiança que no dic que no pugui tenir fonaments històrics,

perquè hem rebut molts revessos en tots aquests anys. Detecto que aquest pessimisme ambiental s'ha apoderat de l'opinió generalitzada, de vegades de manera interessada, d'altres per una mena de nostàlgia o malenconia d'una Catalunya que ja no vindrà perquè ja és diferent. I, després, hi ha un fenomen que com a periodista m'inquieta més: el de la mala llet i la mala educació galopant en els mitjans digitals. Ens haurien d'ajudar a ser més lliures, però en el fons ens estan ajudant a ser més bruts, més mal educats, més cruels i, sobretot, més covards, perquè moltes d'aquestes expressions es fan des de l'anonimat. Suposo que el món digital és exactament com el món real, és a dir, hi ha de tot.

–La crisi financera sembla haver-se acarnissat amb el sector de la comunicació. Quines implicacions creu que pot tenir aquest procés en l'espai català de comunicació?

–Pel que m'expliquen directors de diaris i col·legues de diferents redaccions, la crisi no fa distincions de llengües. Per tant, segurament, aquí ens passarà el mateix que a tot arreu. Resistirán més aquells que vagin a treballar cada dia pensant com puc fer millor jo el diari. Ja sé que la fórmula pot semblar una mica esquemàtica, per dir-ho suau, però és el que jo vaig fer cada dia quan anava a treballar a la ràdio durant catorze anys.

–El mercat de comunicació català, aleshores, només té limitacions demogràfiques?

No: també n'hi ha d'històriques, jurídiques, però sobretot i essencialment demogràfiques. Tampoc no cal magnificar-les. En contra del que s'acostuma a dir, no som un país petit. En termes mundials potser sí, però en termes europeus som un país mitjà. Hi ha molts estats molt menys poblats que el nostre que tenen una cadira a la Unió Europea. Això per un cantó. Tanmateix, per un

“Els mitjans digitals, que ens haurien d'ajudar a ser més lliures, en el fons ens estan ajudant a ser més bruts, més mal educats, més cruels i, sobretot, més covards, perquè moltes d'aquestes expressions es fan des de l'anonimat.”

“No vull, en la mesura que sigui possible, actuar per despit, no vull actuar com a reacció. Jo no sóc un reactiu, jo sóc un actiu.”

altre, una cadira a la Unió Europea o la sola existència d'una estructura d'estat potser sí que revestiria d'una dignitat definitiva la voluntat de ser del país, però no seria la garantia de la solució immediata per als problemes. Un estat propi és garantia de moltes coses, però no és garantia de tot, no és una assegurança a tot risc.

–El mercat tendeix a buscar múscul i demografies fortes. Creu que caldria apostar per una connexió decidida dels territoris de parla catalana?

–Des de la lògica del mercat, de la unitat de la llengua, de la història, de la geografia... hauríem d'estar permanentment interconnectats, com els mercats borsaris. Aquí hi ha hagut un procés de desmuntatge en el moment de constituir-se l'estat de les autonomies, i després una certa retracció, un moviment pendular a Catalunya d'extremes que ha deixat una immensa majoria una miqueta orfes de la idea sobre quina relació hem de tenir amb València i les Illes. Jo mateix, per exemple, una de les reflexions que m'ha quedat després d'aquests catorze anys és que no he sabut gaire bé com tractar el País Valencià i les Illes. Hi han estat presents, d'una manera o altra, sempre; però fins i tot en les èpoques del govern de Pujol no vaig tenir mai cap indicació. Hem avançat per la voluntat de la gent i pel mercat més que no pas, com s'ha vist en les protestes que hi ha hagut pel repetidor, per una voluntat política.

–El terme 'Països Catalans' és un terme discutit encara avui dia. És partidari que aparegui a Catalunya Ràdio?

–Jo crec que Països Catalans ha d'aparèixer amb normalitat, tot i que jo sóc partidari de dir-ne països de parla catalana perquè m'imagino que molts valencians són perfectament conscients que parlen la mateixa llengua que al Principat i se senten més còmodes si d'allò que ells parlen se'n diu

valencià (tot i ser conscients que allò que parlen és català), i perquè em sembla que la realitat valenciana existeix prou per ser reconeguda com a tal, més enllà de la llengua. Encara que la llengua és un element d'identitat màxim, no ho és tot.

–I amb el terme 'Estat espanyol'?

–Jo he estat molt curós amb això, i quan ha convingut he dit “Espanya” i quan ha convingut he dit “Estat espanyol”. Espanya és una realitat que existeix i aleshores, per exemple, és molt útil quan has de distingir governs, si a Catalunya tu dius “govern” t'estàs referint al que presideix José Montilla, com et referiràs al que presideix Rodríguez Zapatero? Dient “el govern espanyol”, aquí “Espanya” és perfectament vàlid, és necessari fins i tot. Si la selecció espanyola juga un partit de futbol, és “la selecció espanyola”, perquè “selecció estatal” a mi em ve al cap un grup de funcionaris del ministeri d'Administracions Públiques jugant un partit de futbol. L'Estat espanyol existeix també, i és la seva armadura administrativa, però hi ha una realitat política i social que es diu “Espanya”. Això és evident. Jo crec que a Espanya ens hi hem de referir amb tota normalitat, i per tant menteixen els que diuen que a Catalunya Ràdio la paraula Espanya no existeix. Almenys durant catorze anys als matins li asseguro que ha existit.

–La sensació de vegades és que a Catalunya Ràdio se l'acusa de ser nacionalista allà on en altres mitjans és senzillament caràcter nacional. Estaria d'acord amb aquest diagnòstic?

–Prou. Nosaltres som, i tenim, la ràdio nacional de Catalunya. Aquesta per mi és la clau de volta d'existir en aquest país, de normalitat del fet nacional. Un fet nacional passa a ser nacionalista quan no té un estat, i un fet nacionalista passa a ser nacional quan té un estat, per donar-hi la volta. El més curiós és que a Espanya hem assistit a

unes gesticulacions tan exagerades de bandera, sobretot per la dreta, però també per l'esquerra, que han aconseguit entre tots fer visible una cosa que és invisible pràcticament a tot arreu, que és el nacionalisme d'estat.

–Parlem de la llei de la Corporació. Quina valoració fa de la nova manera de funcionar?

–És d'hora per saber-ho. És evident que, en el procés de nomenament i en el moment d'omplir l'organigrama, hem tingut una decepció. L'han tingut el Col·legi de Periodistes, els comitès professionals i, a títol individual, molts periodistes, jo inclòs...

–Per les persones o per les formes?

–Per les formes, per descomptat, i per algunes persones, evidentment. Però jo vull donar temps al temps, al cap i a la fi, els canvis ens han permès tenir una directora a TV3 com és la Mònica Terribas. Segurament TV3 podia estar en bones mans amb moltes persones, però una d'aquestes és ella.

–La seva marxa de Catalunya Ràdio, com va dir en antena, no es va produir en els termes que hauria volgut. Però també és cert ja feia un cert temps que deia que tenia la sensació que tocava fer coses noves. Troba a faltar alguna cosa; marxa amb alguna espina clavada?

–Sí, si individualitzem, sempre hi ha coses que un lamenta no haver fet. Hauríem de particularitzar: per exemple la connexió que deia abans amb les Illes i el País Valencià. Però miro cap enrere i penso que més ja no podia fer: vivíem físicament i mentalment lliurats a aquest programa. Jo no feia res més que aquest programa, i no ho dic com una esclavitud ni com un lament, sinó com una constatació. Per nosaltres sempre hi havia un racó del nostre cervell pensant en el programa. Per tant, si no vaig fer més és perquè no en vaig saber, no perquè no pogués, perquè vaig tenir molts mitjans. Vaig tenir excel·lents equips sempre i, per tant, tot el que no vaig fer va ser per incapacitat.

–Suposo que en aquests mesos ha pogut tenir una vida civil i social més activa que quan era al programa.

–El fet que jo no pogués sortir a la nit no volia dir que jo no tingués vida social: et fas tips de parlar amb gent que d'una altra manera no veuries.

–Però intueixo que en aquests mesos ha hagut de rebre bastant 'inputs' i agraïments personals, en l'aspecte popular.

–Sí, i tant. En general, el correu electrònic el que ha facilitat molt és la protesta, la queixa, ser crític... d'aquestes jo procurava contestar-ne com a mínim una cada dia. I està bé que estigui així perquè permet respondre en calent a un estímul que t'arriba a través de la ràdio i que no t'agrada. Ara, el que ha passat aquests últims mesos per mi és ambivalent: m'he sentit sempre, però també ara, molt estimat. Hi ha molta gent que m'ha aturat pel carrer per dir-me gràcies per aquests anys, això és commovedor gairebé fins a les llàgrimes. D'altra banda, el que també he trobat –i per això parlava d'ambivalència– és molta desorientació, molta frustració, i un cert temor cap al futur de Catalunya Ràdio.

DE PROP

“ARA JA NOMÉS EN SÓC UN OIENT, DE CATALUNYA RÀDIO”

–Ha parlat amb la direcció de la casa, des que va deixar de conduir *El matí de Catalunya Ràdio*?

–No, però és que tampoc no tenim res de què parlar: jo vaig deixar de treballar a Catalunya Ràdio i ara només en sóc un oient. En canvi, estic treballant intensament amb la direcció de TV3, i amb la direcció d'Informatius –amb la Mònica Terribas, la Rosa Marqueta, en Martí Anglada...– per tirar endavant aquesta corresponsalia.

–Després de tots aquests anys a la ràdio i a la televisió, l'ha temptat també treballar en el món de la premsa?

–Estic col·laborant a *El Periódico* setmanalment des de fa dos anys,

escriuint articles d'opinió.

–Em referia a una vinculació molt més forta, que passés a convertir-se en la columna vertebral de la seva feina, en comptes de ser una col·laboració externa.

–Sí, em tempta, perquè tot el que és comunicació m'interessa. Però m'he

mogut sempre en el camp audiovisual i, per tant, tendeixo poc a elucubrar: m'interessa més construir realitats versemblants.

–Aleshores, probablement no em podrà confirmar si li van proposar de ser director de *l'Avui* en substitució de Vicent Sanchis, un any enrere.

–Sincerament, el que no va ser és millor no remoure-ho.

–Creu que, més enllà de qui encapçalari aquest programa, la feina feta durant aquests catorze anys pel seu equip, aquesta herència, s'ha aprofitat d'alguna manera?

–No ho sé, és massa d'hora per dir-ho. Home, és evident que en el meu equip hi havia gent que m'hauria pogut substituir, que haurien representat una autèntica renovació generacional i que haurien connectat Catalunya Ràdio amb un públic més jove, i que ni tan sols no treballen ara a *El matí*. Per tant, jo no hauria fet el relleu així. Però jo no vull passar d'aquí. Això és el passat i ara estem en una altra fase.

–Com té pensat encarar la corresponsalia?

–D'entrada, estar a l'altura dels que hi han estat fins ara. Una corresponsalia són essencialment tres potes, explicar com és el país –i a això m'agradaria dedicar-hi el cent per cent del meu temps si no fos que cal servir l'actualitat–, els esdeveniments imprevistos i l'agenda. I l'agenda americana pesa molt, de manera que m'agradaria parlar més, per exemple, del sistema escolar nord-americà, i no tant de l'últim discurs del nou president, però em temo que no podrà ser així. També voldria entrar en l'explicació de la política exterior nord-americana, perquè crec que ens afecta definitivament.

–S'atreveria a posar un límit temporal a aquesta nova etapa seva com a corresponsal, a risc de quedar-s'hi catorze anys?

–Catorze anys segur que no m'hi passaré, entre altres coses perquè l'acord com a corresponsal de TV3 és com a màxim per a quatre anys. Si la vida em porta després a quedar-me als Estats Units, ja ho veurem. Ara mateix no m'ho sembla. ◊

“Hi ha molta gent que m'ha aturat pel carrer per dir-me gràcies per aquests anys, això és commovedor gairebé fins a les llàgrimes. El que també he trobat és molta desorientació, molta frustració i un cert temor respecte al futur de Catalunya Ràdio.”